

עין משפט מסכת בכורות

דף ב.

עין משפט א.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ד ה"ב

הַלּוֹקֵחַ עֵבֶר פָּרְתּוֹ שֶׁל נֹכְרִי. * אוּ הַמוֹכֵר עֵבֶר פָּרְתּוֹ לְנֹכְרִי. אִף עַל פִּי שְׂאִינּוֹ רִשְׁאֵי הָרִי זֶה פְּטוּר מִן הַבְּכוּרָה. וְאִין קוֹנְסִין אוֹתוֹ עַל דְּבַר זֶה:

עין משפט ב.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ד ה"א

בְּהֵמַת הַשְּׁתֵּפִין חֵיבֵת בְּבְכוּרָה. * לֹא נֶאֱמַר (דברים יב-יז) (דברים יד-כג) 'בְּקִרְךָ וְצֹאנְךָ' אֲלֵא לְמַעַט שְׁתֵּפוֹת הַנֹּכְרִי שְׂאֵם הָיָה שְׁתֵּף בַּפָּרָה אוּ בַעֲבַר אֶפְלוּ הָיָה לְנֹכְרִי אֶחָד

א. כסף משנה: הלוקח עובר פרתו של נכרי וכו'. משנה בפרק ב' דבכורות (דף י"ג). ומ"ש ואין קונסין אותו על דבר זה. הכי איכא למילף משקלא וטריא דריש בכורות:

ב. כסף משנה: בהמת השותפין חייבת בבכורה וכו'. פלוגתא דתנאי בר"פ ראשית הגז (דף קל"ה) ופסק כת"ק. ומ"ש שאם היה שותף בפרה או בעובר אפילו היה לנכרי אחד מאלף וכו'. טעמו דכיון דיש לו חלק בכל הבהמה אפילו הוא אחד מאלף שותף מיקרי ואמרינן בריש בכורות (דף ג') בכור מקצת בכור משמע כתב רחמנא כל עד דאיכא כוליה. ומ"ש באם או בולד. הכי אמרינן בריש בכורות (דף ב'): ומ"ש היה לו באחד משניהם אבר אחד וכו'. שם (דף ג') וכמה תהא שותפות של נכרי ותהא פטורה מן הבכורה כלומר כשהנכרי אינו שותף אלא באבר אחד במה תהא שותפותו ויפטור מן הבכורה אמר רב הונא אפילו אזנו מתקיף לה ר"נ ולימא ליה שקול אזנך וזיל אתמר רב חסדא אמר דבר שעושה אותו נבלה ורבא אמר דבר שעושה אותו טריפה ובתר הכי אר"י אפילו מום קל. ופירש"י אפי' אין לנכרי שותפות אלא באזנה שאם היה נוטל חלקו אינה לא נבילה ולא טריפה אלא מום קל בעלמא פטורה מן הבכורה ופסק רבינו כר"י ורב הונא. וא"ת היכי משכחת לה שיחתך שום אבר ולא תהיה בעלת מום. וי"ל דמשכחת לה כגון שהיה יתר אצבע בידו או ברגלו ואין בו עצם שאם חתכו כשר:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מֵאֵלֶּף בָּאֵם אוֹ בּוֹלֵד הָרִי זֶה פֶּטוּר מִן הַבְּכוּרָה. הָיָה לוֹ
בְּאֶחָד מִשְׁנֵיהֶם אֵיבָר אֶחָד כְּגוֹן יָד אוֹ רֶגֶל. רוֹאִין כָּל
שְׂאֵלוֹ יַחַתָּךְ וְהָיָה בְּעַל מוֹם הָרִי זֶה פֶּטוּר. וְאִם אֶפְשָׁר
שְׂיַחַתָּךְ אֵיבָר הַנְּכָרִי וְלֹא יִפְסֵל. הָרִי זֶה חַיֵּב בַּבְּכוּרָה:

הרמב"ם הל' בכורות פ"ד ה"ג

הַמְקַבֵּל בְּהֵמָה מִן הַנְּכָרִי לְהִיּוֹת מְטַפֵּל בָּהּ וְהוֹלְדוֹת
בֵּינֵיהֶם. אוֹ נְכָרִי שֶׁקִּבֵּל מִיִּשְׂרָאֵל כְּזֶה. הָרִי אֵלּוֹ פֶּטוּרִים
מִן הַבְּכוּרָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג-ב) 'פֶּטָר כָּל רֶחֶם בְּבִנֵי
יִשְׂרָאֵל' עַד שְׂיִהְיֶה הַכֹּל מִיִּשְׂרָאֵל:

שו"ע יו"ד סימן שכ סעיף ג

ד. המקבל בהמה מעכו"ם להיות מטפל בה והולדות בניהם, או עכו"ם
שקבל מישראל בהמה לטפל בה והולדות יהיו לשניהם הרי אלו
פטורים מהבכורה, שנאמר "פטור רחם בבני ישראל" עד שיהיה הכל
מישראל.

שו"ע יו"ד סימן שכא סעיף ב

כב. שותפות עם עכו"ם פוטר בו, וכל דיני שותפות עכו"ם בבהמה
טהורה כך דינו בטמאה, אלא שאסור להשתתף עמו כדי להפקיע
קדושת פטר חמור^ד, כיון שאפשר בפדיה או בעריפה גם בזמן הזה.

ג. כסף משנה: המקבל בהמה מן הנכרי וכו'. בריש בכורות (דף ב'): ר"י אומר המקבל
בהמה מן הנכרי וילדה מעלים אותה בשיווי ונותן חצי דמיו לכהן והנותן לו בקבלה
כו' נותן כל דמיו לכהן וחכמים אומרים כל זמן שיד נכרי באמצע פטורה מן הבכורה וידוע
דהלכה כחכמים:

ד. מגמ' שם דף ג' ע"ב.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ד

וּמִתָּר לְמִכּוֹר לָהֶם סוּס שְׂאִין הַסּוּס עוֹמֵד אֶלָּא לְרִכִּיבַת
אָדָם לֹא לְמִשְׂאוֹי וְהַחֵי נוֹשֵׂא אֶת עֲצָמוֹ. וּכְדָרְךָ שְׂאֶסְרוּ
לְמִכּוֹר לְנִכְרֵי כֶּף אֶסְרוּ לְמִכּוֹר לְיִשְׂרָאֵל הֶחָשׂוּד לְמִכּוֹר
לְנִכְרֵי. וּמִתָּר לְמִכּוֹר לָהֶם פָּרָה לְשַׁחֲטָה וְשׁוֹחֲט אוֹתָהּ
בְּפָנָיו. וְלֹא יִמְכּוֹר סֶתֶם אֶפְלוֹ שׁוֹר שֶׁל פֶּטֶם שְׂמָא יִשְׂהֵא
אוֹתוֹ וַיַּעֲבֹד בוֹ:

דף ב:

עין משפט א.

הרמב"ם הל' שלוחין ושותפין פ"ה ה"י

אָסוּר לְהִשְׁתַּתֵּף עִם עֲפוֹ"ם שְׂמָא יִתְחַיֵּב לוֹ חֶבְרוֹ
שְׁבוּעָה וַיִּשְׁבְּעוּ בִּירְאָתוֹ. וּכְכֹר בְּאֶרְנוֹ בְּמִקוֹמוֹ שְׂאֶסְרוּ
לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּפִרוֹת שְׁבִיעִית [וְלֹא בְּכֹרוֹת] וְלֹא
בְּטִרְפוֹת וְלֹא בְּנִבְלוֹת וְלֹא בְּתְרוּמוֹת וְלֹא בְּשִׁקְצִים
וּרְמָשִׁים. וְאִם עָבַר וְעָשָׂה הַשֶּׁכֶר לְאִמְצָע. וְנִרְאָה לִי שְׂאֵם
הַפֶּסֶד הַפֶּסֶד לְעֲצָמוֹ מִפְּנֵי שְׂעֵבֵר:

שו"ע יו"ד סימן קמז פעיף ג

ג. אסור לגרום לעכו"ם שידור או ישבע בשם אלילים. ועיין באו"ח
סי' קנ"ו בסופו.

ה. כסף משנה: אסור להשתתף עם עכו"ם וכו'. בסנהדרין פרק ארבע מיתות מימרא
דאבוה דשמואל כתבה הרי"ף סוף פ"ט דעבודה זרה ואם עבר ונשתתף עמו יש מתירין
לקבל שבועה ממנו ויש אוסרין: וכבר ביארנו. בפרק ה' מהלכות מאכלות אסורות:
ו. מברייתא בסנהדרין ס"ג וכאבוה דשמואל.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

שו"ע חו"מ סימן קעו פעיף נא

נח. אסור להשתתף עם עובד כוכבים, ואם נשתתף עמו ונתחייב לו שבועה מותר ^ז לקבלה עליו.

א. אחרי זמן לימודו ילך לעסקיו להביא פרנסתו ^ח אך לא יעשה מלאכתו עיקר אלא טפל ועראי ותורתו קבע ^ט, ואז זה וזה מתקיים בידו.

ב. ישא ויתן באמונה ^י ויזהר מלהזכיר שם שמים לבטלה שכל מקום שהזכרת שם השם מצויה לבטלה מיתה מצויה ^י.

ויזהר מלהשבע אפי' על אמת ^ל, שאלף עיירות היו לינאי המלך וכולם נחרבו בשביל שהיו נשבעים שבועות ואף שהיו מקיימים אותם.

ג. יזהר מלהשתתף עם הכותים ^מ שמא אפילו אם יתחייב לו הגוי שבועה בשם ע"ז ^נ ועובר משום "לא ישמע על פיך".

ז. משום הפסד ממון הקילו. סמ"ע ס"ק צ"ב. ועיין באו"ח סי' קנ"ו וביו"ד סי' קמ"ז.

ח. ממשנה ב' פ' ב' דאבות כל תורה שאין עמה מלאכה וכו'.

י. כשאדם הולך בדרך ונותנים לו שלום אם המקום נקי יענה שלום ואם לאו יענה ברכה וטובה, כה"ח אות ג' מברכי יוסף.

ט. ברכות ל"ה ע"ב. ואותם שאינם צריכים ליזהר הרבה שלא יוליכו שום זמן לאיבוד אלא הכל ולילה.

י. ות"ח שמקבלים פרס צריכים ליזהר הרבה שלא יוליכו שום זמן לאיבוד אלא הכל בד"ת בין ביום בין בלילה, כה"ח אות ז'.

י. עיין במ"א ס"ק ב' כמה אזהרות, ובכה"ח אות י"ד.

כ. גם אמרו חז"ל שעניות מצויה.

ל. יזהר שלא יושיט ידו לזקנו וישבע ואפי' לקיים המצוה, כה"ח י"ז.

והיינו אם אפשר להנצל משבועה ע"י פיוס לא ישבע אבל אם אין לו מפלט מן הדין מותר להשבע אם יש צורך בדבר וכמ"ש בחו"מ סי' פ"ז.

מ. וכן יזהר שלא להשתתף עם רשע ולא עם אדם שמזלו רע, אלא יבחר איש שברי מזלו ויהיה איש טוב אשר בתורת ה' חפצו וכל אשר יעשה יצליח, כה"ח אות י"ט.

נ. ואין הישמעאלים בכלל, שאין נשבעים אלא בשם ה', שם אות כ'.

ושמא יתחייב לו שבועה היינו העכו"ם לישראל וישביענו הישראל לגוי בשם אלהיו.

הגה: ויש מקילין בעשיית שותפות עם הכותים בזה"ז משום שאין הם נשבעים בע"ז, ואף שמזכירים ע"ז כוונתם לעושה שמים וארץ, ולא מצינו בזה שיש משום לפני עיור לא תתן מכשול שהרי אינם מוזהרים על השיתוף.

הגה: ולשאת ולתת עמהם בלי שותפות מותר אך לא ביום חגיהם.

שו"ע או"ח סימן קנו פעיף א

א. אחרי זמן לימודו ילך לעסקיו להביא פרנסתו ^ב אך לא יעשה מלאכתו עיקר אלא טפל ועראי ותורתו קבע ^ג, ואז זה וזה מתקיים בידו.

ב. ישא ויתן באמונה ^ד ויזהר מלהזכיר שם שמים לבטלה שכל מקום שהזכרת שם השם מצויה לבטלה מיתה מצויה ^ה.

ויזהר מלהשבע אפי' על אמת ^ו, שאלף עיירות היו לינאי המלך וכולם נחרבו בשביל שהיו נשבעים שבועות ואף שהיו מקיימים אותם.

גם בישראל עם חבירו אם יודע שהאמת אתו ורוצה חבירו לישבע לשקר, לא ישיענו, וכל המחמיר בד"ת יזכה לאורה וברכה.

ז. ממשנה ב' פ' ב' דאבות כל תורה שאין עמה מלאכה וכו'.

ח. כשאדם הולך בדרך ונותנים לו שלום אם המקום נקי יענה שלום ואם לאו יענה ברכה וטובה, כה"ח אות ג' מברכי יוסף.

ט. ברכות ל"ה ע"ב. ואותם שאינם צריכים למלאכה חייבין לקיים מצות והגית בו יומם ולילה.

י. ות"ח שמקבלים פרס צריכים ליזהר הרבה שלא יוליכו שום זמן לאיבוד אלא הכל בד"ת בין ביום בין בלילה, כה"ח אות ז'.

יא. עיין במ"א ס"ק ב' כמה אזהרות, ובכה"ח אות י"ד.

יב. גם אמרו חז"ל שעניות מצויה.

יג. יזהר שלא יושיט ידו לזקנו וישבע ואפי' לקיים המצוה, כה"ח י"ז.

והיינו אם אפשר להנצל משבועה ע"י פיוס לא ישבע אבל אם אין לו מפלט מן הדין מותר להשבע אם יש צורך בדבר וכמ"ש בחו"מ סי' פ"ז.

א. ג. יזהר מלהשתתף עם הכותים ר שמא אפילו אם יתחייב לו הגוי שבועה בשם ע"ז ש ועובר משום "לא ישמע על פיך".

הגה: ויש מקילין בעשיית שותפות עם הכותים בזה"ז משום שאין הם נשבעים בע"ז, ואף שמזכירים ע"ז כוונתם לעושה שמים וארץ, ולא מצינו בזה שיש משום לפני עיור לא תתן מכשול שהרי אינם מוזהרים על השיתוף.

הגה: ולשאת ולתת עמהם בלי שותפות מותר אך לא ביום חגיהם.

עין משפט ב. הרמב"ם הל' בכורות פ"ד ה"ג

הַמְקַבֵּל בְּהֵמָה מִן הַנְּכָרִי לְהִיּוֹת מְטִיבֵל בָּהּ וְהוֹלְדוֹת בִּינֵיהֶם. או נכרי שקבל מישראל כזה. הרי אלו פטורים מן הבכורה שְׁנַאֲמַר (שמות יג-ב) 'פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל עַד שְׂיִהְיֶה הַכֹּל מִיִּשְׂרָאֵל:

שו"ע יו"ד פימן שב סעיף ג

ג. שותפות עם עכו"ם פוטרת מהבכורה, אפי' יש לעכו"ם אחד מאלף באם או בולד הרי זה פוטר מהבכורה.

ד. המקבל בהמה מעכו"ם להיות מטפל בה והולדות בניהם, או עכו"ם

ר. וכן יזהר שלא להשתתף עם רשע ולא עם אדם שמזלו רע, אלא יבחר איש שברי מזלו ויהיה איש טוב אשר בתורת ה' חפצו וכל אשר יעשה יצליח, כה"ח אות י"ט.

ש. ואין הישמעאלים בכלל, שאין נשבעים אלא בשם ה', שם אות כ'.

ושמא יתחייב לו שבועה היינו העכו"ם לישראל וישביענו בשם אלהיו.

גם בישראל עם חבירו אם יודע שהאמת אתו ורוצה חבירו לישבע לשקר, לא ישביענו, וכל המחמיר בד"ת יזכה לאורה וברכה.

ת. כסף משנה: המקבל בהמה מן הנכרי וכו'. בריש בכורות (דף ב'): ר"י אומר המקבל בהמה מן הנכרי וילדה מעלים אותה בשיווי ונותן חצי דמיו לכהן והנותן לו בקבלה כו' נותן כל דמיו לכהן וחכמים אומרים כל זמן שיד נכרי באמצע פטורה מן הבכורה וידוע דהלכה כחכמים:

שקיבל מישראל בהמה לטפל בה והולדות יהיו לשניהם הרי אלו
פטורים מהבכורה, שנאמר "פטר רחם בבני ישראל" עד שיהיה הכל
מישראל.